

ICOMOS HÍRADÓ

a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

32. évfolyam – 2. szám

2024. április

A TARTALOMBÓL

Fiatalkorú Örökségvédelmek Fóruma – Bécs, 2024. március 14-16.

Műemléki Világnap – 2024. április 18., MOM Kulturális Központ

Felhívások

Salgótarján után – 45 utáni építészetünk társzművészeti értékeiről

Konferenciafelhívás: Kiszínesedő népi világ- XXIV. Békési Népi Építészeti Tanácskozás

Pályázati felhívás: A múltját őrző ház – 2024.

Személyi jövedelemadó 1%- ának felajánlása

Beszámoló az ICOMOS MNB által, a Fiatal Műemlékvédők Fórumának keretei közt 2024. március 14-16-a között, Bécsbe szervezett buszos szakmai kirándulásról

2024. március 14-én, a kirándulás első napján reggel vonattal utaztam Budapestről Győrbe. A program indításaképpen a győri Széchenyi István Egyetem Építész Múteremházban már tízóraival várták a résztvevőket, és bevezetesképpen Veöreös András, az ICOMOS alelnöke, mint az intézmény tanszékvezető oktatója, „házigazdaként” az ICOMOS Fiatalok idei évben rendezett kirándulásainak tematikájáról beszélt, majd egy előadást hallgathattunk meg a háromnapos kirándulásra lefoglalt szálláshelyről, a mosonmagyaróvári Minerva Szálló épületéről. Ezt követően autóbusszal utaztunk Bécsbe.

Megérkezés után rövid szabad program következett.

A szűkre szabott időkorlát miatt a csoport többsége csak rövid sétára távolodott el a Hofburg épületétől. Én sem jutottam messzire, a megadott találkozási ponttól csupán egy kissé eltávolodva, többekkel, megnéztük a Michaelerplatzon a Szent Mihály-templomot, a déli mellékhajó szentélyében egy erdélyi kancellár sírkövét [Listi János, Ioanne Listhio 1577.], valamint a főhajóban sírköveket. A magyarországi templomok felújításánál sajnos gyakorta felmerül az "elesés veszélyére" hivatkozva a megkopott, régi, nemes kőburkolat cseréjének szándéka, új, ám az épület színvonalánál gyengébb minőségű burkolatra. Jó látni, hogy az osztrákokat nem zavarja a "kopott burkolat", a mellékhajókban sem mutatkozik ennek cseréje, sőt, a főhajóban a burkolatba ágyazott számos sírkő által kiadott sajátos járófelületet is megőrzik, ehhez egyedileg alkalmazkodva: ahol szükséges, ott a székek lábát rögzítették, a domborműves felület avulásának szempontját is szem előtt tartva, így nem csúszkál, nem koptatják a faragott domborműves felületet az ülések, mert nem tologatják.

Michaelerkirche, sírkövek a főhajóban (fotó: Győző Eszter)

A rövid kitérő után 2-kor találkoztunk a Hofburg Michaelerplatz felőli szárnyának kapuáthajtó kupolája (Michaelakuppel) alatt, amely Ferdinand Kirschner tervei nyomán épült ki.

Innen a Hofburg lakosztályait bemutató múzeum bejáratánál a közönségforgalom elől elzárt teremsorok felé vezették csoportunkat.

Habsburg Rudolf ebédlőjében, reprezentatív helyszínen lepakolhattunk, frissítő innivalóval várták csoportunkat az osztrák műemlékes intézmény, Bundesdenkmalamt kollégái.

Rövid köszöntő és ismertető hangzott el miközben a terem díszítő uralkodói portrégalériát szemlélhettük. A Bundesdenkmalamt vezetői a nagy számú csoport dinamikusabb haladása érdekében úgy döntöttek, hogy egy angol nyelvű- és egy német nyelvű csoportra osztva kalauzolják a társaságot, utóbbit Veöreös András tolmácsolásával.

Egykor Habsburg Rudolf ebédlője, ma a Bundesdenkmalamt tárgyalója (fotó: Győző Eszter)

A számos periódusban kiépített épületegyüttest bejárva, sokszor csak az ablakon kitekintve és egy-egy ismerős műrészletet, udvart, kaput, átjárót megpillantva szereztünk tudomást arról, hogy éppen merre bolyongunk.

I. Ferenc dolgozószobája néhány részletet kivéve korhű képét mutatja, a szobában megtekinthető enteriőr ábrázolás tanúsága szerint ugyanazok a biedermeier bútorok alkotják a berendezését, mint amelyek eredetileg (kivéve, hogy korábbi, eltolható angolablakot átalakították, valamint, hogy a mai, irodai használatnak megfelelően, néhány modern irodabútor, asztali lámpák és számítógép is helyet kapott).

I. Ferenc egykori dolgozószobája (fotó: Győző Eszter)

Meglátogathattuk azt a helyiséget, ahol 1835-ben I.Ferenc elhunyt. A teremben egy korabeli ábrázolást is elhelyeztek, a császár betegágyában fekszik, családja körében. Ez a terem jelenleg a műemlékes intézmény könyvtárának olvasóterme és irodája is egyben, a felújítások előkészítésére szolgál. Vezetőnk elmondása szerint a közelmúltban "szigorítottak", mert a korábbiakban olykor előfordult, hogy a kollégák egyszerűen "elhordták" a könyveket, ezért jelenleg már nem kölcsönözhetők, csak helyben olvasásra adják ki a köteteket. A műemlékesek olvasóterme azonban így is különleges, I.Ferenc magánáhitatra szolgáló kápolnája ma is itt rejtőzik egy vörös textiltapétás fal mögött, amelyet a látogatásunk tiszteletére vezetőnk ki is nyitott. Megtudtuk, hogy a közelmúltban zajlott restaurálást megelőzően a kápolna évtizedekig egy könyvespolcrendszer takarásában rejtőzött, mert a helyiség már régóta könyvtári olvasóteremként használatos. A könyvtárosok napi munkáját szolgáló irodabútor némileg rontja az összképet, de a kábelek összeviaskodásából ítélve, úgy tűnik, hogy a faburkolatokat megkímélték és szerencsére nem vésték bele az elektromos vezetékeket, a történeti enteriőr eredeti állapotának megfelelően visszaállítható.

I.Ferenc lakosztályához tartozó egyik terem bejárata (fotó: Győző Eszter)

I.Ferenc egykori lakosztálya ma a műemlékesek könyvtárának olvasóterme, magánkápolnáját nemrégiben restaurálták (fotó: Győző Eszter)

Megtekinthettük továbbá a teremben őrzött óriási méretű könyvek egyikében néhány, régi falképekről készült archív dokumentációs rajzokat.

(fotó: Győző Eszter)

A Hofburg bejárása során, többünket meghökkentő jelenettel szembesültünk: egy hölgy kisbőröndöt húzva megállt egy ajtónál, és látható módon, hazaérkezett; máshol a bejárati ajtó elé helyezett papucs árulkodott arról, hogy lakik ott valaki. Megtudtuk, hogy az épület mezzanin szintjén ma is laknak családok, az egykori cselédek leszármazottai öröklik a különleges helyen lévő lakásokat, ám el nem adhatják.

A padlás kőburkolatos széles folyosójáról nyílik a nemrégiben felújított könyvtár raktára, sűrűn egymás mellett elhelyezett polcokon, országoként csoportosítva sorakoznak az építészet történet, műemlék helyreállítás témájú kötetek. A könyvtáros hölgy fiatal kora ellenére rutinosan kalauzolta a csoportot a magyar könyveket tartalmazó polcsorok közelébe, ahol mindenki számára akadt ismerős hazai szakirodalom. Megállapítottuk, hogy milyen jól ellátott háttérrel dolgoznak az osztrák kollégák, és micsoda kivételes környezetben!

Utunk a Dokumentációs Központ meglátogatásával, a műemlékes gyűjtemények bemutatásával folytatódott, Annelise Schallmeiner és kollégái szakmai vezetésével.

A topográfiai gyűjtemény a műemlékes intézmény megalapításától kezdve gyarapodott, magyar vonatkozású anyag nincsen, csak levelezés. A topográfiai akták tartományonként, helységenként és azon belül egyházi és világi épületenként csoportosítva gyűjti az anyagokat. Példaként előkészítették számunkra megtekintésre a Bécsi Tudomány Egyetem aktáját.

Ezt követően vezetőink átfogóan bemutatták az egyes részlegeket, az Írott anyag gyűjtemény után a topográfiai gyűjtemény és a kb "restitúciós részlegként" meghatározható iratanyag következett. Megtudtuk, hogy az összes gyűjtemény digitalizálása folyamatosan zajlik, jelenleg a legnagyobb kihívást a tervgyűjtemény, fotogrammetriai gyűjtemény szkennelése jelenti, az anyag nagy mennyisége miatt. Az épületek felméréséhez egy speciális állványt építettek, egyedileg készített eszközzel, két nézetből fotózó kamerával készítették a felvételeket, ezáltal egyszerre két szemmel nézve, együtt sztereó képet ad, mint a szemünk (távcsőbe belenézve 2 üveg - térlátás). Ez a torzításmentes felvétel kiváló minőségű és felbecsülhetetlen értékű az épület állomány állapota változásának nyomon követésére.

A mintegy 60000 darab, üveglemezre készült felvételt fizikai valójában és digitálisan is meg akarják őrizni az utókor számára, valamint számos sztereofotót egy X - Y tengelyen mozgatható rajzasztalra levetítve dokumentációs rajzok formájában is átrajzoltak, leképezték a kontúrokat, amely centiméter pontosságú méretezett rajzokat eredményezett. Ez a mai lézerszkennerek 1960-as évekbeli megfelelőjeként értékelhető. Maga az eszköz, amivel a felvételeket készítették, már nincsen meg.

(fotó: Győző Eszter)

Ausztriában a Landesconservator felel a védett épületek állapotáért, ami nagyjából a magyarországi területi műemléki felügyelőknek felel meg.

Ausztriában bizonyos műtárgyak esetében a kivitt a törvény tiltja, a műtárgykiviteli engedélyeket külön egységben őrzik az archívumon belül.

Ausztriában bizonyos műtárgyak esetében a kivitt a törvény tiltja, a műtárgykiviteli engedélyeket külön egységben őrzik az archívumon belül, valamint megtudtuk, hogy minden nyilvános és kutatható, beleértve a restitúciós gyűjtemény és az egyes politikai fordulópontokhoz kötődő iratgyűjtemények (I. és II. világháború, államosítás).

A Fotó gyűjtemény a műemlékvédelmi intézmény megalapításától készít és őriz felvételeket, már az 1930-as évektől volt a műemlékes intézménynek hivatali fotósa. A fotó gyűjtemény topografikusan rendezett (tartomány - tájegység - település).

Zentralcomission idejéből kevés magyar anyagot is őriznek, mára már teljesen digitalizálva. A digitalizálás folyamatosan zajlik, de nem mindig szisztematikusan, amennyiben a munkatársak egy előadásához szükség van illusztrációra, azt az anyagot előre veszik.

A Fotógyűjtemény a Hofburg színháza helyére épült épületszárnyban van, ez a legkésőbbi épületrész, egykor a császári testőrségé volt.

Az osztrák műemlékes kollégák megbecsült kutatók, elismert és fontos munkát végeznek, az ő tevékenységük nyomán zajlanak a felújítások. Ezt mintegy leképezi, hogy a Michaelerplatzra néző ablakokkal rendelkeznek, reprezentatív helyszínen dolgoznak.

A Hofburg legrégebbi épületének, a középkori, vizesárokkal körülvett négy saroktornyos várnak mára ugyan nem maradt látható eleme, ám a legkorábbi, fennmaradt épületelemen, a reneszánsz kapun keresztül hagytuk el az épületegyüttest: a Schweizertor (Pietro Ferrabosco).

A csoport tagjai a Schweizertor előtt (fotó: Győző Eszter)

Bécsből autóbusszal távoztunk, miközben rengeteg olyan, a régi épített értékeket nem tisztelő tetőtér beépítést lehetett látni, amelyekhez hasonlóak reményeim szerint nem fognak megjelenni a hazai nagyvárosainkban.

Mosonmagyaróvárra megérkezve elfoglaltuk szállásunkat, és ízletes, kiadós vacsorával zártuk a napot.

Győző Eszter

ICOMOS fiatalok Mauerbach-ban
március 15.

A tanulmányút második napján az Osztrák Szövetségi Műemlékvédelmi hivatal, a Bundesdenkmalamt Restaurierwerkstätte Mauerbach nevű intézményét látogattuk meg. A hazai műemlékvédelem és az intézmény kapcsolata nem új, 2010 szeptemberében-ben a KÖH vezető felügyelői kar, 2011 áprilisában pedig a Nyugat-Dunántúli Iroda munkatársai látogattak Mauerbachba.

A restaurátori központot az egykori karthauzi kolostorban alakították ki a nyolcvanas évek elején, most ünnepelte fennállásának negyvenéves jubileumát. A vezetőnk Astrid M. Huber, művészettörténész-restaurátor, a központ igazgatója, illetve munkatársai voltak. Előkelő fogadtatásban volt részünk, már az udvaron táblák jelezték, hogy a magyar ICOMOS-csoportot az épület mely részében várja az előkészített terem, ahol kávéval és ásványvízzel fogadták a társaságot.

A Szép Frigyes által alapított mauerbachi karthauzi kolostor története a XIV. század első feléig nyúlik vissza, első apátját 1314-től ismerjük. Virágkorát a század végén élte, akkor 18 szerzetes élt a cellaházakban és 6 laikus testvér szolgált a kolostorban. A XV-XVI. századi háborúk során többször érte támadás a kolostort, mely az 1590-es földrengés során is súlyosan sérült. A XVII. század első harmadában kezdődött az épületegyüttes újjáépítése, immár barokk formában. II. József 1782-ben szüntette meg a rendet, az épület ekkor állami tulajdonba került. A XIX. század folyamán az épület szegényházként, majd kórházként működött. A restaurálási munkák a hatvanas évek végén kezdődtek, az épületegyüttes az 1980-as években került a Bundesdenkmalamt kezelésébe, ekkor létesítettek benne restaurátorképző központot.

A mai formájában barokk kolostor középkori épületegyüttes kibővítésével épült ki. A kolostor kerengője egy tágas, négyzet alakú udvart fog közre, a folyosóra a külső oldalon fűződnek fel a cellaházak és a hozzájuk tartozó kertek, ahol a szigorú némasági fogadalmat tett szerzetesek éltek. Az épületegyüttes szíve a templom, melyet keresztben metsz át a folyosó, két részre osztva a belső teret: a keleti oldalon, a szentélyben a szerzetesek, a nyugati oldalon a laikus testvérek tartózkodtak a liturgia alatt. A folyosó fölött a tér átlátható, és főleg áthallható, tehát a két csoport anélkül vehetett részt ugyanazon a szertartáson, hogy egymással találkoztak volna. A folyosón való találkozást a be- és kivonulás idejének szétválasztásával kerülték el.

A kolostor délnyugati sarkához egy kis udvar köré épített, négyzet alaprajzú, emeletes épületrész csatlakozik, a császári épületszárny.

A csoport az udvaron (fotó: Szántó Julianna)

Az intézmény tavasztól őszi hétvégenként várja a látogatókat, ilyenkor az épület és a kiállítások szabadon látogathatók. A központ fő tevékenysége a hagyományos építéstechnikák és restaurátori technikák oktatása. A történeti épületszerkezetek és építési módszerek elsajátítása egy-két hetes kurzusokon történik. Évente több alkalommal kerül sor kőműves, tetőfedő, díszműbádogos, kovács, kőfaragó és természetesen restaurátor tanfolyamokra. A munkához sokszor az építőanyagot is saját maguknak kell előállítani. Sor kerül például bizonyos időközönként mészégetésre, mésztoltásra, a mész vermelésére.

A történeti építési technikák és építőanyagok minél alaposabb megismerése érdekében a központ munkatársai rendszeresen végeznek anyagvizsgálatokat, a történeti építőanyagokhoz kapcsolódó kutatásokat. Ezek eredményeiről a szakirodalomban számolnak be.

Az intézmény területén folyamatosan látogathatók a tevékenységhez kapcsolódó kiállítások.

A legfontosabb kiállítási tárgy maga az épület, a helyreállítási folyamat bemutatása. Az épületnek egyetlen részén sincs „befejezve” a restaurálás, mindenhol jól láthatók a helyreállítási folyamat egyes lépései.

A csoport az udvaron (fotó: Szántó Julianna)

Az egykori istálló helyén levő teremben az 1896-os világkiállításra begyűjtött kőkocka-gyűjtemény egy része látható. A Monarchia kőbányáinak feltérképezése céljából minden bányából egy-egy 15x15 cm méretű kőkockát gyűjtöttek be, melynek minden oldala más technikával került megmunkálásra, mintegy bemutatva az adott kőanyag felhasználási lehetőségeit. Az azonosításként felragasztott papírfecnik nagy része elveszett, ezeknek a köveknek a származási helye még ma is kérdéses. Néhány bánya a kőbe véste a származási helyet, ezek a mai napig jól olvashatók. A gazdag kőanyag, a kövek változatossága, a megmunkálás sokfélesége egyfajta magyarázatot jelent, amikor a Monarchia nagyvárosainak kiegészítést követő, elképesztő léptékű és ütemű fejlesztéseire gondolunk.

Az állandó kiállítások közül ki kell emelnünk a történeti ablakgyűjteményt. Középkori, barokk és XIX. századi ablakok tucatjai állnak sorban a látványraktárban, közülük a legszebbeket restaurált állapotban, külön erre a célra épített installáció segítségével, beépítve szemlélheti a közönség.

A restaurátorközpont meglátogatásának legnagyobb tanulsága kétségtelenül az, hogy Magyarországon nagyon hiányzik egy hasonló intézmény. A kutatások, anyagvizsgálatok terén annak idején az ÁMRK tudott hasonló eredményeket felmutatni, de a történeti építéstechnikákat ápoló és tanító oktatási központ létrehozása soha nem valósult meg. Hasonló szellemiségű intézmény működik a Kolozs megyei Bonchidán, az egykori Bánffy-kastély épületegyüttesében, ott alapítványi fenntartással, a Transylvania Nostra Alapítvány gondozásában, kőműves, kőfaragó és ács szakismeretei oktatással.

A Mauerbach-i központ kialakítását az a felismerés hívta életre, hogy a hagyományos építéstechnikák ismerete és használata nélkül a műemlékek megőrzése nem lehetséges. A hazai jogrend is megfogalmazza, hogy műemlék-felújítás esetén kötelező a hagyományos építőanyagok és építéstechnikák alkalmazása, de ennek végrehajtása a kivitelezői oldalon és számonkérése a hatósági oldalon még hagy némi kívánnivalót maga után. Azoknak a kivitelezőknek a száma pedig, akik kő falat tudnak rakni, boltozatot tudnak építeni vagy képesek húzott párkányt készíteni, egyre fogy. Hagyományos értelemben vett kovácsot, díszműbádogost szintén alig találni Magyarországon. A szabadtéri néprajzi múzeumoknak köszönhetően a népi építészetben használt építéstechnikák, mint a vályogkészítés, vagy a nádtető építés, még gyakrabban kerülnek oktatásra, de a történeti „rangos építészet” anyagai és kivitelezési módszerei szinte teljesen eltűntek.

Délután egy rövid szakmai városnézésre is jutott idő Bécs belvárosában. A Maria-Theresien- Platz-ról indulva, kisebb csoportokra oszolva fedezte fel a társaság a nevezetességeket.

Veöreös András

március 16.

A tanulmányút záró napján szakmai vezetésen vehettünk részt az 1945 utáni osztrák építészet Bécs belvárosában megjelenő, kiemelkedő példáinak megtekintésével, amelyet Caroline Jäger-Klein építész, az ICOMOS Austria elnöke tartott.

Bécs II. világháború utáni építészetének megértéséhez nem lehet figyelmen kívül hagyni a századforduló, Otto Wagner és Adolf Loos korai modern munkásságát, valamint a 1930-as évek modern építészetét, amelyek meghatározó alapot teremtettek a későbbi évtizedek számára. A modernizmus kibontakozóban lévő folyamatát azonban az I. világháború szakította meg. A két világháború közötti időszakot alapvetően kevés építészeti munka jellemezte, ez az időszak nem hagyott különösebb nyomot a város későbbi képében. Majd, ezt követően, a II. világháború utáni időszakban kialakuló modern építészetre (ún. „nachkriegsmoderne”) is egyfajta visszafogottság jellemző. Ennek oka a történeti folytonosság és építészeti illeszkedés iránti igény, illetve arra vezethető vissza, hogy kevésbé drasztikus pusztítás, rombolás érte Bécs belvárosának sűrűn beépített belvárosi szövetét és az egész országot, mint a környező területeken. A háború utáni első jelentős, aktív építészeti tevékenységet a 1960-70-es években elinduló posztmodern építészet jelentette. A város ma is fejlődik, változik, így a kortárs építészeti folyamatok és alkotások is jelen vannak természetes módon a belvárosban.

A modern Bécs kialakulása felé vezető út a 19. században indult a városban zajló egyik legjelentősebb városépítészeti beavatkozással, a Ringstrasse kiépítésével. A városfalon belül a Hofburg, a császári palota épületegyüttese és a történeti belváros, míg a városfalon kívül független külterületek helyezkedtek el, amelyek még ekkor nem tartoztak az adminisztratív rendszerhez. Ezt a helyzetet a század második felében, az 1873-ban tartott bécsi világkiállításra rendezték. A terület ezután felértékelődött, sűrűn beépítetté vált, 5, illetve 6 emeletes házak épültek a kor gyakorlati igényeit kielégítő korszerű megoldások és modern anyagok, azaz beton és acél alkalmazásával.

Az acélszerkezetek alkalmazása a 19. század második felében egyre nagyobb jelentőséget kapott különböző funkciójú középületek esetében is. A 13. századi előzményekkel rendelkező Hofburg, a császári palota bővítése során, a városközpont irányába, a Michaelerplatz felé eső félköríves szárny (Michaelertrakt) fölé a 19. században szintén látványos, acél szerkezetű kupola épült.

Goldmann & Salatsch üzletház, Michaelplatz, Adolf Loos, 1909-11 (fotó: Molnár Bianka)

Ezzel szemben, a Michaelplatz túloldalán 1910-11. között épült a korai modern építészet egyik kiemelkedő alkotása, az Adolf Loos által tervezett lakó- és üzletház, ma az ún. Looshaus. Az épület ugyan méreteivel és arányaival jól illeszkedik a térhez, a külső megjelenése azonban egyszerű, az épületornamentikát szinte teljesen elhagyja. Az építészeti hagyományoktól elemeiben nem teljesen szakad el, a vízszintes főpárkány hangsúlyos, illetve a földszint és mezzanine szint lábazatként kiemelt, a nemes burkolat felett sima vakolt felület jelenik meg. Az épület homlokzati megjelenéséhez a kortársak kritikusan álltak hozzá, sokkolóan hatott, különösen a kiemelt jelentőségű elhelyezkedést tekintve, hiszen a konzervatív uralkodók klasszikus ízlésvilága a 20. század elején megjelenő modernizmus irányzatával szemben állt. Az 1980-as években bank költözött az épület tereibe, a belsőépítészeti helyreállítás is megtörtént.

Manz könyvesbolt, Kohlmarkt, Adolf Loos, 1912 (fotó: Molnár Bianka)

A város egyik belvárosi forgalmas főutcája a Kohlmarkt, amely számos színházi hatású, díszletszerűen kialakított földszinti üzletportáljával tűnik ki. Kiemelkedő ezek között az Adolf Loos által 1912-ben megvalósult Manz könyvesbolt kirakata, amely szintén újszerűen hatott több tekintetben. A felületszerűen megvilágított mennyezeti megoldás alkalmazásának célja az, hogy az embereket bevonzza a beltérbe, amely érzékelést az utca és az üzlethelyiség azonos síkon tartott padlószintje is hangsúlyoz. A beugróként kezelt bejárati szituáció tudatos tervezés eredménye, időt és teret enged annak, hogy az emberek meg tudjanak állni, hiszen a forgalmas utca járókelői forgalma ezt nem teszi lehetővé.

Reti gyertyaüzlet, Kohlmarkt, Hans Hollein, 1964-65 (fotó: Molnár Bianka)

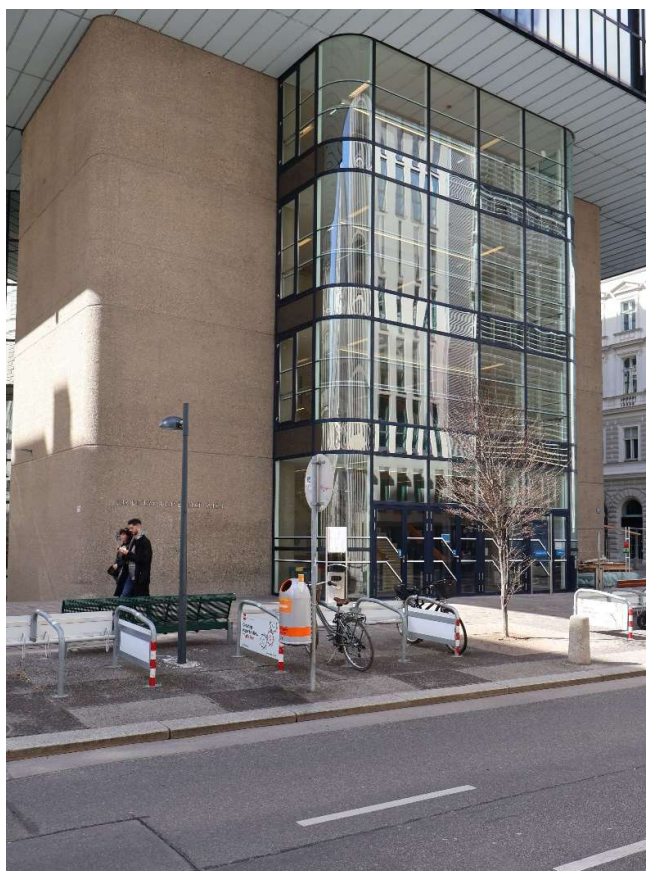
A Kohlmarkt 10. szám alatti Reti gyertyaüzlet kialakítását az 1960-as években Hans Hollein tervezte. Az elegáns üzletportál és berendezései, belsőépítészeti megoldásai az utcaképben hangsúlyos szerepben megjelenő posztmodern alkotások. A ma galériaként működő üzlethelyiség eredeti állapotában őrzi a belsőépítészeti és homlokzati kialakítást, amely a historizáló környezetben kontrasztot alkot hangsúlyos anyaghasználatával és formai megjelenésével.

Hochhaus, Herrengasse, Theiss & Jaksch, 1931-32 (fotó: Molnár Bianka)

Az 1930-as évek elején épült a Theiss & Jaksch építésziroda által tervezett, Herrengasse 6-8. szám alatti Hochhaus, amely a két világháború közötti modern építészet kiemelkedő példája. A magasház zárt sorú környezetben, az uralkodói család köréhez közel eső belvárosi részen helyezkedik el. Az épület megfelelően illeszkedik a környezetéhez, amely az utcai homlokzat magassági méretek kialakítása során jelenik meg fő szándékként, távolról megfigyelve már magasházként emelkedik a környezete fölé. A földszinten üzlethelyiségek helyezkednek el, felette a 15 lakóépületszinten kis alapterületű lakások kapnak helyet, főként a városi élethez berendezkedett egyedülállóakra szabva. Az épület alatt a belváros első mélygarázsa kivitelezett. Hosszú ideig Bécs belvárosának egyedüli magasházaként állt, amely ugyanakkor reagál a környezetére, alkalmazkodik az adott beépítési szituációhoz.

Az egyetem jogi karának épületének tervezése során a hallgatói férőhelyszám növelését kellett megoldani, lehetővé tenni a bővítést a környező épületekhez való illeszkedés figyelembevételével. A szerkezet kialakítása négy letámasztáson, pilonon nyugvó hídszerkezet, amelyben auditoriumot, a fenti szinteken irodákat helyeztek el. A bejárati szinten jelentős városi tér alakul ki. A homlokzatképzés, a modern függönyfalas térelhatárolás a történeti környezettől eltér.

Ringturm, Erich Boltenstern, 1953 (fotó: Molnár Bianka)

A háborúk utáni időszakban csak fokozottan voltak jelen új épületek tervezése és kivitelezése, a városkép szinte érintetlen maradt, magasházak kevésbé épültek. A Ringturm épületének megvalósulása az adott történelmi időszakra reagált, ma a bécsi háború utáni modern építészet mérföldkövének számít. Megépülését követően megszületett az a városépítészeti döntés, hogy magasházak a belvároson kívül helyezkedhetnek el, megőrizve ezzel Bécs belvárosának egységes képét. Az egykori irodaépület ma jelentős kulturális térként funkcionál.

Warenhäuser Jakob Rothberger, Stephanplatz, Helmer & Fellner, 1884-85 és 1895, Haas-Haus, Stephanplatz, Hans Hollein, 1990 (fotó: Molnár Bianka)

A Stephansdom közvetlen műemléki környezetében a 19. századi térfal és épületek változásait követhetjük nyomon. A Stephansplatz hasonlóan kitüntetett helyszínt jelentett akkoriban, mint manapság is kereskedelmi funkció, áruház elhelyezésére. A Helmer & Fellner építészek által tervezett kereskedelmi épület földszinti részein üzlethelyiségek kaptak helyet, amelyeknek nagy üveglakai reklámfelületeket adtak, fontos funkcionális kérdés volt a felületek növelése. A felsőbb szinteken irodák helyezkedtek el. A kor jellemző szerkezeti és anyaghasználati megoldásai jelentek meg, öntöttvas pillérek és vázszerkezet alkalmazásával. Az épület mai állapotában jelentősen egyszerűbb homlokzati kialakítású, a II. világháborút követően a modern visszafogott esztétikája szerint került felújításra. A téren emellett a posztmodern építészet újabb rétege is megjelent. Az ún. Haas-Haus a történeti környezetben egy olyan új megközelítést mutat, amely saját formanyelvét hordozza.

Hotel Intercontinental, 1959-1964 (fotó: Molnár Bianka)

A szabadonálló épület fontos szerepet töltött be megépülésekor, a klasszikus amerikai szálloda tipológiát követi, belsőépítészeti kialakításában osztrák építészek is részt vettek. A város látképéből kiemelkedő szálloda Bécs egyik magasépületévé vált, amely az eredeti tervek szerint még nagyobb magassági méretekkel épült volna meg. Ezt azonban a városépítészeti és örökségvédelmi szempontok megakadályozták, hiszen a Belvedere és Bécs történelmi belvárosa közötti látvány sérült volna. A megfelelő szobaszámok biztosítása érdekében a szintmagasságok csökkentése vált szükségessé, az amerikai szabványok szerinti belmagassági méretek alkalmazásával és T-alakban, keresztszárnyként bővült a beépítés.

Az épület jövője vitatott, több lehetőség is felmerült átépítésével, bővítésével kapcsolatban, a beavatkozások különböző mértékének megvizsgálásával. Ezek megítélése során az épület elhelyezkedését nem lehet figyelmen kívül hagyni, hiszen világörökségi területen áll, a Belvedere közeli látképével.

Wien Museum, Karlsplatz, Oswald Haerdtl, 1959 (fotó: Molnár Bianka)

Az 1950-es évek végén épült múzeum tereinek funkcionális átgondolása zajlott le a közelmúltban, azok nem töltötték be jól a mai igények szerint elvárt szerepüket. Az épület felújításának tervezése pályázat keretein belül valósult meg, így kapta mai megjelenését, megtartva az eredeti épület jellegzetes jegyeit. Az épület felújításán túl, annak bővítése is megtörtént, egy új szint került megépítésére. Az új szerkezet, a tető nem érinti a meglévő falakat és épületszerkezeteket, a belső udvarban támaszkodik le, ezzel is tiszteletben tartva a meglévő épületet. A régi és új épület közötti szabad tér teraszként hasznosított.

(fotó: Molnár Bianka)

Bécs történeti belvárosa, mint világörökségi helyszín különleges figyelmet igényel sokszínű építészeti örökségével, barokk palotákkal és kertekkel, valamint a 19. század végi épületeivel, emlékművekkel és parkokkal. Ennek a belvárosnak már a modern építészeti emlékek is a részei.

Bécs belvárosa a történelem során természetes módon változott, fejlődött, több, különböző korszakban épült, felújításon, átalakuláson átesett épületet, városi beépítést tekintettünk meg. A bemutatott épületeket végignézve a műemlékvédelem kérdéseire egy-egy adott példán keresztül többfajta választ és hozzáállást érzékelhetünk. Sok esetben a problémák megoldása és javítása történt, de hogy hogyan kezelt az új vagy régi megkülönböztetése, viszonya, az nem tisztázódott le egyértelműen. Ez a szemlélet azt is eredményezi, hogy egy folyamat természetesen, gördülékenyebben mehetett végbe, különböző formaelv vagy kompozíciós rendszer alkalmazásával.

A városban lezajló változások azonban biztosan érzékeny megközelítést igényelnek annak érdekében, hogy ne sérüljön a látkép, megőrizze építészeti, kulturális és történeti jelentőségét, illetve a rétegek folytonossága is fennmaradjon. Ahhoz, hogy egy adott épület ne megsemmisüljön, hanem a funkcióváltás után tovább élhessen, megfelelő szintű kommunikáció, a folyamatok nyomonkövetése és különböző szereplők, szervezetek bevonása is elengedhetetlen.

Molnár Bianka

Nagy Gergely elnök köszöntője a Műemléki Világnap alkalmából

2024. április 18., MOM Kulturális Központ

Nagy Gergely elnök (fotó: Kis Ádám, ÉKM)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága nevében köszöntöm a Műemléki Világnapon Helyettes Államtitkár Asszonyt, Polgármester Urat, Professzor Urakat, Elnök Urakat, és a megjelent kedves kollégákat!

Ezen a világeseményre lett jeles napon is az a feladatunk, hogy felhívjuk a világ és nem utolsó sorban a magunk figyelmét épített történeti értékeinkre és jelentőségükre.

Azt tudjuk megmutatni, amit értéknek tartunk, de annak előfeltétele, hogy azt méltóképpen mi magunk tudjuk becsülni! Az, hogy hogyan kezeljük saját múltunk értékeit, minket minősít önmagunk és a világ előtt.

És természetesen az ünnep alkalmából azokat is, köszöntöm, akik most nem lehetnek velünk, de érintettek! Mindenkihez kell szóljunk, mert nincs ember, aki ne lenne érdekelt történeti értékeink megőrzésében.

Sokan vannak, akik még ennek nem érzik szükségét. Vannak többen, akik ugyan szükségét érzik, de mégsem tudják, hogy mit tegyenek, és vannak, akik határozottan tudják, de a legjobb szándékuk ellenére is veszélyt jelentenek történeti értékeinkre. Sokan sajnos teljesen közömbösek.

Soha nem volt olyan program, ami ne lenne hatással múltbéli emlékeinkre. Akár agrár, akár energetika, akár közlekedés, akár bármi más fejlesztési program, veszélyt, de ugyanúgy segítséget is jelenthet, ha előre gondolkodunk! Kulturális felelősségtudat, és minimális odafigyelés és egyáltalán nem pénz kérdése

múltbéli értékeink sorsa. Minden szinten a megfelelő érzékenység, a döntési szintnek megfelelő felelősséget kívánnak a programok. A legtöbbször csak egy félmondaton múlik minden.

A műemlékvédelem elsősorban kulturális kérdés, vonatkozik szellemiségére, tárgyi valóságára és társadalmi elfogadottságára egyaránt. Állandóan azt halljuk, hogy a kultúrák megértése szükséges. Megértés nélkül nem is lehet elfogadni és értő módon nem is lehet közelíteni a különféle világokhoz. Használjuk a tolerancia szót, ami a miénktől eltérő vélemények befogadására, vagy a megértés tisztességére vonatkozik. Ezt már olyan sokszor hallottuk, hogy szerencsére lassan természetesnek is tartjuk.

Érdemes azonban önmagunk kapcsolatát is tisztázni saját magunkkal! Amit másokkal szemben megértünk, azt önmagunktól is elvárhatnánk. A megértés mégis kevés. A műemlékvédelem ettől többet kíván, az azonosulás felelősségével éli meg feladatát, az örökség értő gondozásával. Ehhez tudományosan megalapozott szaktudás, összefogás, partnerség és kulturáltság szükséges. Országunk külső megítélésében műemlékeink, épített értékeink, környezetünk kultúrájának elsődleges meghatározó szerepe van, jelen építészetünk forrásának tekinthetjük.

(fotó: Kis Ádám, EKM)

Ahogy a világ változik a műemlékvédelem feladata kiszélesedik. Nemcsak a klímaváltozás, az energetika...stb. a kérdés, hanem közösségeink felbomlásával, kultúránk polarizálódik, egyre kevésbé jellemző, hogy a létrehozó történeti közösségé a történeti érték, hanem jó esetben az új népességé, a megnyerhető, kultúra iránt nyitott egyéné. Ha ilyen sincs, akkor még nagyobb a baj! Az értő, gondozó közösségtől elszakadó érték, ha fenn tud maradni, előbb-utóbb prédává lesz. A kulturális távolodás elidegenedett desztinációhoz vezet, Az egyén pillanatnyi haszna és a történeti kultúrára alapozott hosszútávú közösségi érdek nem ellentétes egymással, de korlátok nélkül sem lehetnek!

Mondhatnánk, hogy a köszöntő kicsit borongós hangvételt vett, de nem ez a célja! Tudomásul kell venni a megváltozott környezetet, és azt, hogy ilyen körülmények között még nagyobb figyelmet kell fordítani a műemlékvédelemre, még felelősségteljesebb szerepvállalásra kényszerülünk, ha saját kultúránk által meghatározott jövőképben gondolkodunk.

Ehhez szemléletformálás, szemléletváltás szükséges az együttműködés érdekében! Olyan tudományos, gyakorlati és ösztönző programok szükségesek, amelyek megismertetik, megértetik, megmutatják az értékek feltárásának és az értékekben rejlő lehetőséget. A Műemléki Világnap újra alkalom arra, hogy felhívjuk a figyelmet közös felelősségünkre és kötelességünkre, a szakmai támogatás, a közvetett és közvetlen anyagi ösztönzőrendszerek szükségére. A Népi Építészeti Program kiváló példa, ami írásos időben is hihetetlen kis összeggel kiemelkedő országos eredményeket tud elérni látványban, tudatban és a lelkekben is! Köszönettel fogadnának hasonló programokat közösségüket veszített egyházi értékek, a településképet meghatározó helyi értékek, a történeti települések, történeti kertek, 45 utáni építészetünk remekei...stb. De azt hiszem, nem is kell megköszönniük, mert járna nekik.

Változnak az idők, változnak a körülmények, a feltételek, a szavak jelentése, de a cél, a műemlékvédelem sokrétű feladata és a hozzá kapcsolódó társadalmi felelősség ugyanaz marad. Idén 60 éve, hogy a Velencei Karta megszületett és 30 éve fogadták el a Nara-i dokumentumot. Mindkettő máig érvényes szemléletet képvisel, csak meg kell tudni értenie a ma emberének is. 1964-ben az akkori műemlékvédelem haladó gyakorlata és a kapcsolódó szellemiség összhangját kívánták szolgálni. Már az angol és a francia nyelvezet is eltért, és, ha a ma embere hallja kiragadva a múlt szavait, nem biztos, hogy pontosan ugyanaz az értelemezés jelenik meg előtte. Alapelveként, szándékának megkérdőjelezhetetlensége mellett ezért fontos ezeknek a régi, időtálló dokumentumoknak az újra értelmezése, a folyamatos pontosítása. Ezért nagy jelentőségű munka vette kezdetét, amikor az ICOMOS Munkacsoportja összevetette és értelmezte a különféle nyelvek fordításait és hajdan lefordított magyar nyelvű dokumentumot. Lehet, hogy a születése után 60 évvel felmerült kérdések újabb hatvan év után újabb értelmezést kívánnak. A délelőtti ünnepi rendezvényt követő tudományos konferencia A Velencei Karta és a Nara-i dokumentumok értelmezéséről, aktualitásáról szól.

A műemlékvédelem művészete abban rejlik, hogy tudománya, módszertana segítségével apró eredményeket tud folyamattá, környezetté, történelemmé rendezni, jelentéktelennek látszó eredményekből tud csodát művelni, de ezt nem mindegy, hogy hogyan teszi. Mindenki segítségét, támogatását kérem, mert csak széles támogatással végezheti eredményesen a dolgát. Ezért a műemlékvédelem minden megbecsülést, minden támogatást megérdemel, a műemlékvédelem közös érdekünket szolgálja. A Műemléki Világnap ünnep, alkalom, hogy erre megfelelő hangsúllyal hívjuk fel a figyelmet. Remélem, ha hallják, előbb-utóbb meghallják!

Az ünnepélyes díjátadóról és a tudományos konferenciáról készül felvétel elérhető az ICOMOS MNB Youtube csatornáján: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLPazQehpm5ncqUH20qhNL-djrE7ONVH5g>

(fotó: Kis Ádám, ÉKM)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága, a Díjbizottság javaslatára a Műemléki Világnap alkalmából

ICOMOS-díjjal tünteti ki

a cserépváraljai Munkás Szent József római katolikus templom helyreállítását, elismerve a gondos feltáráson és előkészítésen alapuló tervezés és kivitelezés minőségi döntéseit, mellyel hazai modern építészeti alkotásunk értékeit értően és megőrzően újulhatott meg.

(fotó: Danyi Balázs, Partizan Architecture)

(fotó: Dali Krisztián)

A Bükk déli lábánál meghúzódó kis falu, Cserépváralja településtörténete okmányokkal igazoltan a XIII. századig nyúlik vissza – a történésekben nem túl fordulatos csendes kis falu életében római katolikus templomának létrejötte különleges együtt-állásoknak köszönhető. Az 1946-ban alapított egyházközséghez 1956 jeles évében érkező plébános áldozatos működésének köszönhetően 1961-ben már áll a templom – az egyházellenes politikai környezet dacára. Az ipari építészetben addigra már bizonyított, frissen Ybl-díjas Csaba László a formabontó megoldásokkal létrehozott kis templom tervezője, akinek leleményes tervkommunikációja is szükséges ahhoz, hogy a valóban nem szokványos tervekre engedélyt kaphassanak. A téglány alaprajzi befoglaló formába átlósan szerkesztett liturgikus tér, a bejárati harangfal képletszerűsége és a logikusan vezetett, de meghökkentő geometriai játékoságot felöltő, szabálytalan nyeregterítő-felülettel fedett építészeti tér gesztusaiban modern attitűdöt hordoz, miközben építésmódjában és anyaghasználatában a helyi adottságokból és építéstudásból merítve, a szerény anyagi feltételekhez alkalmazkodva, a legőszintébb építés misztériumával létrehozott alkotást teremtett – az építész, az építők közössége, az egyház közös akarata. A falazat jó minőségű sötét színű helyi andezittufából épült, de a faanyag minősége kívánnivalót hagyott maga után, miként a szigetelést adó farostlemez is, de természetes pala került a tetőre és igényes acélnyílászáró a gondosan komponált helyekre. Villany csak később került bevezetésre, de a kor legjelentősebb művészeivel együtt dolgozva (Kondor Béla tabernákulum-ajtója, és Somogyi József szuggesztív kereszt nélküli korpuszával) született meg a hazai templomépítészet 20. század második felének első legjelentősebb templomépítészeti alkotása a nemzetközi szinten változásokat hozó II. Vatikáni Zsinat (1962-65) előestéjén.

Majd a használattal – előbb a kortárs képzőművészeti alkotások kirakása, majd a praktikus otthonosság szellemében az átalakításokkal, javítgatásokkal – a meg nem értettség évtizedei jöttek, a szerkezetek avultak, koptak, a beltér szakrális szimbolikája esztétikailag túlterhelte. Az avulás rétegei alatt még meglévő értékeinek ismérvei alapján 2009-ben műemlékké nyilvánították a templomot. 2020-ban az Egri Főegyházmegye a templomfelújításainak sorába vette e modern alkotást is. Gondos feltárás mutatta meg a megoldandó problémákat: az egykoron sem minőségi anyagból épült tető szerkezeti avultságát, az átalakításokból kialakult funkcionális és a jellegzetes ázásí- nedvesedési problémákat. A műszaki

helyreállítás mellett döntő Egyház a precízen választott építési döntéseknek köszönhetően esztétikailag is megújult templomot tudhat magáénak. Alázatos, az értékeket értő, és gondosan továbbvivő, ugyanakkor a szükséges helyeken az eredeti tervezői szándékkal azonosuló, azt továbbfejtő, magas minőségi szemlélettel megvalósuló felújítás jött létre – az építész és társtervezők, az építők-kivitelezők közössége, az egyház közös akaratával. A tető szerkezetazonosan új, de kis változtatásokkal hőszigetelt felülete ismét palafedést hord; a falakra rakódott rétegeket visszabontva szimbolikus minőségével is élővé vált az eredetileg is meszelt harangfal; a liturgikus térbelő az anyagok őszinteségére hagyatkozó csendességgel telítődött és új ambót kapott. Szerkezetileg és funkcionálisan a sekrestye kisebb részleteiben, de még ott is lényegi alkalmazkodással áttervezésre került és szerkesztési hasonlatosságában a mozgáskorlátozott megközelítést biztosító rámpa-járda is a megújuláskorszerűsítés szerves részét adja. Annyi történt amennyinek történnie kellett: egy modern templom (történeti) értékeinek megtartásával felújításra került, és (kortárs) modern építészeti formanyelvvel továbbírva minőségi megújulással korszerűen használhatóvá vált. A különleges együtt-állás itt az, ami az ICOMOS díj elismerést kiérdemli tehát: a történeti érték és a kortárs építészeti beavatkozás is modern e klasszikusan gondos és alázatos tervezéssel megvalósult minőségi helyreállítás esetében. Már csak a (gondviselésnek köszönhetően fennmaradt) restaurálandó korpusz és tabernákulumajtó visszahelyezése teheti teljessé a képet.

Stáblista

Építtető: Egri Főegyházmegye, Ternyák Csaba érsek

Építész: Müllner Péter és Major Zoltán, Partizan Architecture

Építéstörténeti tudományos dokumentáció és értékleltár: Vukoszávlyev Zorán és Kovács Dániel

Épületszerkezeti szaktervező: Kovács Károly Lehel, Polarecki Tamás, Hernádi Zsombor

Tartószerkezet és épületdiagnosztika: Kovács Csaba

Faanyagvédelem: Papp László

Tűzvédelem: Decsi György

Épületgépészet: Molnár Gábor

Épületvillamosság: Sápi József

(fotó: Kis Ádám, ÉKM)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága, a Díjbizottság javaslatára a Műemléki Világnap alkalmából

ICOMOS-díjjal tünteti ki

a Ják, Szent György, volt bencés apátsági templom helyreállítását, elismerve alapos kutatását, gondos restaurátori és restaurátor-szemléletű kivitelezői munkáit

(fotó: Arnóth Ádám)

A jáki Szent György templom hazánk ikonikus műemléke, több későbbi beavatkozás ellenére a magyarországi román kori építészet kiemelkedő emléke. Építészettörténeti jelentőségét és szerte sugárzó hatását a középkortól kezdve a XIX. század végéig követhetjük: több tucat középkori falusi templomunk jáki kaputípusától a városligeti Vajdahunyadvár Jáki kápolnájáig.

A műemléki figyelem középpontjában álló templom többször esett át felújításon. A XIX-XX. század fordulóján elvégzett helyreállítás a purizmus kiváló példája: a főhajó és a déli mellékhajó boltozatainak „befejezésében” és a toronysisakok zsámbéki minta alapján történő kiépítésében, a homlokzatok „rendezésében” a korszak műemléki gondolkodásmódja jelenik meg.

Az 1980-as évektől – immár a ma is korszerűnek tekinthető műemléki elvek mentén – újabb helyreállításra került sor, az épület mellé ekkor a kortárs építészet szellemiségében fogadóépület épült, mely léptékében illeszkedett az együtteshez, funkcionálisan kiválóan megfelelt a turisztikai igényeknek.

A XX század végén megkezdett munkák befejezéseként, az akkori koncepció folytatásaként valósult meg 2018-2023 között a helyreállítás befejező üteme.

A felújítási munkák megalapozására a mai elvárásoknak megfelelő mélységű előkészítő-kutató-munkára és műszaki vizsgálatok sorára került sor. Elvégezték a templom belsejében és közvetlen környezetében a régészeti feltárásokat. A kutatások eredményei alapján újabb adatokkal gazdagodott a templom építéstörténete. A feltárás igazolta, hogy a mai templom megépítése előtt egy egyhajós, félkörös apszisáródású templom állt ezen a helyen.

A templom alapfalainak és felmenő falainak részletes vizsgálata alapján ma több XIII. századi építési szakasz különíthető el, több építőműhely munkája határolható el egymástól és az építés közbeni tervmódosítások is nyomon követhetők.

Tanulságos, hogy még egy ilyen, a szakmai figyelem középpontjában álló épület esetében is mennyi új információval szolgál egy részletesebb, korszerűbb módszerekkel végzett kutatás.

Műszaki szempontból kiemelendő a talajnedvesség elleni szigetelés, a csapadékvíz-elvezető rendszer kiépítése, a boltozatok megerősítése, a tetőfedés javítása. Új elektromos hálózat épült ki, az új világítási rendszer a liturgiai és turisztikai igényeket egyaránt kiszolgálja.

A homlokzatok helyreállítása során a kő felületek részletes dokumentálása és restaurátori szemléletű felújítása valósult meg. Különös jelentőségű a déli és a nyugati kapu restaurálása.

A belső térben a kő felületek tisztítása és konzerválása mellett nagy jelentőségű a falképek, festett díszek kutatása és restaurálása. Megvalósult a teljes berendezés restaurálása is.

A templom előtti, négykaréjos Szent Jakab-kápolna is teljes körű műszaki felújításon és restauráláson esett át.

A templomkerten kívüli objektumok helyreállítása a következő időszak feladata, de a megvalósított munkálatoknak köszönhetően a jáki templomegyüttes már ma is méltó módon tudja fogadni az ide érkező híveket és turistákat.

Stáblista:

2010-2011:

Kutatás: D. Mezey Alice művészettörténész

Tervezés: Tóth Ibolya, Samu Viktória

Restaurálás: Asztalos György, Osgyányi Vilmos kőrestaurátor

2018-2023:

Megbízó: Szombathelyi Egyházmegye

Szakmai vezetés: Sarkadi Márton építésmérnök

Kutatás: dr. Pap Ildikó Katalin régész, Sarkadi Márton építésmérnök

Restaurálás: Heitler András, Dr. Bóna István, Szemerey-Kiss Balázs, Zomborác Tamás

(fotó: Kis Ádám, ÉKM)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága, a Díjbizottság javaslatára a Műemléki Világnap alkalmából

ICOMOS-díjjal tünteti ki

a soproni Múzeumnegyed, a különböző korok rétegeinek harmonikus együttest eredményező megőrzéséért, az érzékeny, a kiemelkedő műemléki értékeket tiszteletben tartó építészeti és belsőépítészeti megoldások összességéért, a megkívánt funkció befogadásáért.

(fotó: Veöreös András)

Sopron középkori városmagjának egyik legkülönlegesebb együttese, a Tűztorony és a hozzá kapcsolódó Storno-, Tábornok- és Fabricius-ház műemléki helyreállítását az Országos Műemléki Felügyelőség végezte gondos kutatással, tervezéssel, kivitelezéssel és restaurálással. Ezek a munkák az 1960-as 70-es években készültek el, így aktuálissá vált újbóli felújításuk. Ezt nemcsak műszaki szempontok indokolták, hanem a használat is módosítása is szükségessé vált. Elsőnek a Tűztorony felújítása készült el a 21. század legelején funkcionális megújítással, majd húsz év elteltével került sor a főtéri házsorra.

Az eddig külön-külön működő, múzeumi funkciót betöltő három szomszédos épület integráltan újult meg, és egy intézménnyé vált. A város történelme, építészeti- és kultúrtörténete szempontjából is kiemelkedő jelentőségű, évszázadok egymásra rétegződéséről tanúskodó épületek mostani műemléki helyreállítása, kiegészítése az épületek tűzfalainak átnyitásával átjárható térbeli képletet hozott létre. Az átnyitás noha szokatlan megoldásnak tűnik, esetünkben garanciája volt annak, hogy a középkori városmagon belül jelentős, téri szempontból is kibővült intézmény folytathassa működését, életet generálva mind az épületek belső tereibe, mind a Fő tér reprezentatív városi téralakulatába.

Szomorúan látva korunknak a II. világháború és a rendszerváltozás között megvalósult építészeti vagy éppen műemlékhelyreállítási eredményeinek pusztításait, a projekt egyik, ha nem legnagyobb érdeme a 80-as évek legelejére Sedlmayr János által tervezett elemek, a gyönyörű, ma is frissnek és erősnek ható vasbeton-kiegészítések megőrzése. A megtartott elemek és a most bekerült új, kortárs részletek szervesen integrálódnak a közösen alkotott dramaturgiai rendszerbe. A hangsúly a természetességen van: mintha – az amúgy térben közeli – jobb sorsú, épített örökségével jobban gazdálkodó országban látnánk mindezt megvalósulva.

A műemlékhelyreállítási megoldások profizmusa mellett az építészek magas színvonalon oldották meg az olyan – ezekben az esetekben mindig – ellentmondásos feladatokat is, mint amilyen az akadálymentesítés vagy a belső tér alkalmassá tétele a látogatóvezetés és rendezvényszervezés mai gyakorlatának. Ennek megfelelően fedték le üvegtetővel a Tábornok ház udvarát, és ugyancsak ide

helyezték el az akadálymentesítésre szolgáló lifttornyot. Mindez – no meg a kötelező gépészeti berendezések intelligens tetőbe rejtése – a kortárs építészeti kiegészítés fesztelen nagyvonalúságát éppúgy sugározza, mint a részletképzés jelen idejét. A belsőépítészeti részletek felnőnek az épített tér időbeliségéből és anyagságából fakadó kisugárzásának erejéhez, akár a történeti részokról, akár az újakról beszélünk.

Kiemelendő a kooperatív tervezés folyamat különlegessége is: noha több építésziroda adott esetben eltérő felfogású építészei, belsőépítészei dolgoztak a komplexumon, mindez a végeredményen harmonikus, egyazon kitűzött cél mentén végigvitt építészeti gondolatok elvi megközelítéseiről és az azokhoz ragaszkodó megvalósításáról tanúskodik.

Stáblista:

Megbízó: Sopron MJV Önkormányzata

Tervező: Józsa Dávid (Archi-Doc Építész Iroda)

Kutató: Nemes András (Soproni Múzeum)

Kivitelező: Szabó és Társa Kft., Fész Zrt.

Műemlék-felügyelő: Tárkányi Sándor

(fotó: Kis Ádám, ÉKM)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága, a Díjbizottság javaslatára a Műemléki Világnap alkalmából

ICOMOS-díjjal tünteti ki

a veszprémi Ruttner-ház helyreállítását, elismerve a gondos, körültekintő előkészítést, a résztvevők példás együttműködését, a romantikus polgárház magas színvonalú felújítását, kiegészítését, belsőépítészeti kialakítását.

(fotó: Lászy Judit)

A veszprémi vár alatt futó egykori Hosszú, ma Jókai Mór utca keleti térfalának eleme a ma már nem működő börtön alatti, közvetlenül a vár sziklához illeszkedő U alaprajzú, részben alapincézett, egyemeletes épület.

A lakóház meghatározó korszakai a Ruttner-családhoz köthetők. Ruttner János vaskereskedő fiával, Sándorral együtt a város politikai, kulturális és társadalmi életének meghatározó alakjai voltak. Az épület földszintjén lévő, utcáról nyíló üzlethelyiségekben működtették a családi cég vas- és fűszerüzletét.

A ház mai formájában 1860 körül épült ki. Erre utalnak historizáló stílusjegyei is. Az épület több kiemelkedő részlettel hívja fel magára a figyelmet. Ilyen a rendkívül dekoratív, spriccelt felületű, kváderes díszítőfestés a kapualjban, lépcsőházban és az udvari homlokzaton. A főhomlokzat gazdagon díszített, romantikus stílusú, terrakotta, rácsos-törpekonzolos osztópárkánnyal, az ablakok felett sokszögű törpekonzolos szemöldökpárkánnyal, rozettákkal díszített, míg az udvari homlokzatok klasszicista stílusban szerkesztettek. Az épületben több helyen feltárt díszítőfestések közül kiemelkednek az emeleti szoba reprezentatív, tájképet ábrázoló falfestései, ami a kor magas színvonalú enteriőr-kultúrájának emléke.

A századforduló körül több kisebbre osztották a két nagy emeleti lakást, a 1945 után államosított házban már tíz, egyre rosszabb minőségű lakás volt. A nyolcvanas évek elején kismértékű felújítás történt. A privatizáció nem oldotta meg a problémákat, csak gondatlan tulajdonosai voltak. A végül már tető nélküli ingatlant a város visszavásárolta. Két évtizedig tartó pusztulás után új funkcióval újult meg az egykori lakóház.

A visszavásárlás pillanatában az épület már-már tetszhalott volt. Ami visszahozta, az az együttműködés és a feltétlen bizalom a városvezetés, a városfejlesztés szakemberei, a tervező, a kivitelező és az üzemeltető között.

A tervezőt három szempont irányítja: az alapos történeti kutatás adta kapaszkodók, és az épület szállásként való továbbélése, továbbá az a beruházói szándék, mely szerint itt legyen a leendő börtönmúzeum recepciója, a megközelítést biztosító lifttel.

Kiemelt figyelmet kapott az első szempont: a hiteles helyreállítás szándéka. Az épület így mesélhet történeteket múltjáról, a korról, a városlakókról, így válhat érdekessé, megjegyezhetővé, megérthetővé. A befogadott funkciók ennek alárendelve formálódtak, egységes szemlélettel, egységes anyaghasználattal, alkalmazkodva a megélt történethez, de mindvégig és mindenütt egyéni karaktert teremtve.

Stáblista

Építtető: Veszprém MJV Önkormányzata

Kutatás: G. Lászy Judit művészettörténész, Dobai Csaba, Cziffra Mónika festő-restaurátorok

Építészeti tervezés: Madarasi-Papp Rita, I-QUADRAT KFT

Restaurálás: Gyarmati András, restaurátor, Lehoczky Tivadar, fém szakrestaurátor

Műemléki felügyelő: Márton Annamária

Kivitelező: Kuti és Fia Kft.

(fotó: Kis Ádám, ÉKM)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága, a Díjbizottság javaslatára a Műemléki Világnap alkalmából

Citrom-díjat adományoz

a veszprémi Szent György kápolna vasbeton védőtetőjének elbontását, a modern építészetre jellemző, nagyvonalú héjtetőek egyik jelentős emlékének elpusztítását.

A veszprémi vár nagyszabású és sok fontos kutatási eredményt hozó felújítási munkái során nem tették lehetővé a szakmák együtt gondolkodását, és teljesen kizárták a folyamatból a nyilvánosságot, még a műemlékek használóit is.

A veszprémi Szent György kápolna és a rajta álló újabb, barokk kori kápolna maradványait már a székesegyház XX. század eleji átépítésekor megtalálták, de akkor visszatemették. 1957-ben fedezték fel ismét a székesegyház és a Nagyszeminárium épülete közötti keskeny területen. Az ásatásokat H. Gyürky Katalin vezette 1957-58-ban. Ekkor kerültek felszínre a nyolcszögű, XIII. századi kápolna alatt a korábbi kör alaprajzú és kis félkörszentéllyel ellátott kápolna alapfalai is. Vetési Albert püspök új oltárt állíttatott, kifestette és új kapuval is ellátta.

A rendkívül értékes történeti maradványokat feltétlenül be kellett mutatni, de fedetlenül nem maradhattak. Elhelyezkedésük rendkívül kedvezőtlen volt a nagy mélység és várfalak felé szűkülő trapézformájú telek miatt. A mélyen fekvő rommaradványok állagmegóvását és konzerválását Koppány Tibor, míg a feltárt kápolnák maradványai fölé épülő védőtetőt Erdei Ferenc tervezte SzlávikTibor statikus részvételével 1959-60-ban. A kőrestaurálási munkákat Szakál Ernő és Birkmayer János végezték. A tervezők feltétlenül szükségét látták, hogy a székesegyház és a Nagyszeminárium között az átlátás megmaradjon, mivel egy újabb épület igen zavaró lett volna, és a főutca tájjal való itteni kapcsolatát is meg kívánták tartani.

A terepszintből alig kiemelkedő vasbeton héjszerkezet készült. A tervezők ismertetése szerint: „...vigyáznunk kellett, hogy ne a védőépület legyen a hangadó, ne kösse le, hanem csupán hívja fel a figyelmet a mögötte rejlő értékekre”. Erdei Ferenc 1967-ben nyerte el az Ybl-díjat „a műemléki épületek helyreállításának tervezési munkájáért, különös tekintettel a veszprémi Szt. György kápolna védőépületének ... terveit”. A kortársak véleménye alapján a héjtető és a rombemutató „a maga korszerű építészeti kialakításával szerényen illeszkedik a veszprémi várnegyed műemléki környezetébe”, továbbá a védőépület a rom megóvását ideálisan megoldja. A feltárt falmaradványok kisebb kiegészítése és elemeinek visszahelyezése is szépen megvalósult. Liturgikus funkció, a székesegyházzal való funkcionális kapcsolat nem került szóba.

A trapéz formájú könnyed vasbeton héjszerkezet nemcsak az akkori műemlékvédelmi elveknek, hanem a 60-as évek elején már egyre szabadabb építészeti gondolkodásnak is kiváló terméke volt. Mind a nemzetközi tendenciák, mind pedig a hazai ipari építészetből ismert héjszerkezetek számos példáját követve jelent meg a műemlékvédelemben, igazolva ezzel a két szakterület kölcsönös egymásra hatását.

A veszprémi Szent György kápolna elegáns védőtetőjének szenttelen, minden konszenzust elutasító és a szakmai közvélemény kizárásával történt elpusztítása újabb áldozata annak a káros tendenciának, amely az 1945 utáni kiváló építészeti alkotásokat minden különösebb vizsgálat, dokumentálás és elemzés nélkül, pusztán keletkezésük ideje okán semmisíti meg. A magyar műemlékvédelem első íves héjtetőjének elbontása az 1945 utáni építészetünknek újabb pótolhatatlan vesztesége.

A jelenleg még épülő, szándék szerint majd keresztelőkápolnaként is működő védőépületnek végső formája a nyilvánosság kizárása miatt ismeretlen, de a főutcának a tájjal való kapcsolata már áldozatul esett. Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága ezúton is reményét fejezi ki, hogy a helyreállított romok eredeti részletei a történelmi összefüggés érzékelhetősége érdekében továbbra is a falazatokhoz tartozó padlósíkoknak megfelelően lesznek újra bemutatva.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága, a Díjbizottság javaslatára a Műemléki Világnap alkalmából

Példaadó Műemlékgondozásért Díjjal tünteti ki

Bedekovich Éva építész alapos szakmai munkájának, valamint az abonyi kúriák megmentéséért folytatott kitartó és áldozatos erőfeszítéseinek elismeréseképpen.

Bedekovich Éva abonyi származású építész, műemlékvédelmi szakmérnök, aki nemcsak szívügyének tekinti Abony település műemléki értékeinek megmentését, hanem számos elhanyagolt kúria megmentésének tevékeny résztvevője, mozgatórugója. A műemléki értékek alapos felmérésén, dokumentálásán túlmenően felügyeli az elhanyagolt épületek állapotát, kutat, tervez és pályázik, mindezt nagy odaadással és precizitással. Személyesen jár utána, hogy a tulajdonost megnyerve az elengedhetetlenül szükséges műszaki beavatkozásokra vonatkozó tervekkel pályázati pénzekből lépésről lépésre, a szerény anyagi lehetőségekhez igazodóan a veszélyelhárításra és állagvédelemre sor kerüljön, hogy a településképpen meghatározó épületek helyreállításának lehetősége megmaradjon.

Adony, Kostyán István-kúria

Egyáltalán nem látványos építészfeladat, amit Bedekovich Éva vállalt, jól meghatározott igen apró lépésekre szakaszolta a munkákat és mindig a legszükségesebb feladatokat előre véve az épület állékonyágát, szerkezeti védelmét biztosítva. Az általa szakszerűen felépített helyreállítási program a szerény anyagi lehetőségekhez igazodó szakaszolásának és sokszor még egy évtizeden is túlhúzódo állhatatos képviselésének köszönhetően tudtak megújulni a pusztuló műemlékek.

Bedekovich Éva munkája nélkül az abonyi kúriáink közül már alig létezhetne egy-kettő. Ahol már biztosított az állékonyosság, a csapadékvíz elleni védelem, a megfelelő vízszigetelés, a gombamentesség, a biztos tető, ott megmarad a remény, hogy a történeti értékek is előbb utóbb visszanyerik illő meghatározó helyüket a nagy múltú településen. Nem ingatlant fejleszt, nem épít új emeleteket és új szárnyakat, nem alapincéz, hanem műemlékes építésként a meglévő érték megmentését és megőrzését szolgálja.

Bedekovich Éva áldozatos, kitartó és szakszerű munkájának köszönhető, hogy Abonyban hosszú évek alatt több kúria megmenekült a teljes pusztulástól, vagy jutott el a megújulásig. A Sívó-, a Márton- a Kostyán István-kúria és a Csák-kúria magtárépülete már használatban van. A Lavatka- és a Györe-kúria egyelőre csak új tetőt kapott, a Kostyán Andor- és az Ungár-kúrián jelenleg folynak a munkák. Reméljük, hogy nemsokára üresen álló, pusztuló zsinagóga felújítására és hasznosítására is sor kerülhet. Bedekovich Éva több évtizede tartó tudatos és következetes szolgálata minden szakember számára példamutató.

(fotó: Kis Ádám, ÉKM)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága, a Díjbizottság javaslatára a Műemléki Világnap alkalmából

Példaadó Műemlékgondozásért Díjjal tünteti ki

Kecskemét MJV Önkormányzatát a városháza, gondos kezeléséért, sikeres megújításáért és a turisták fogadásának, kiszolgálásának megszervezéséért.

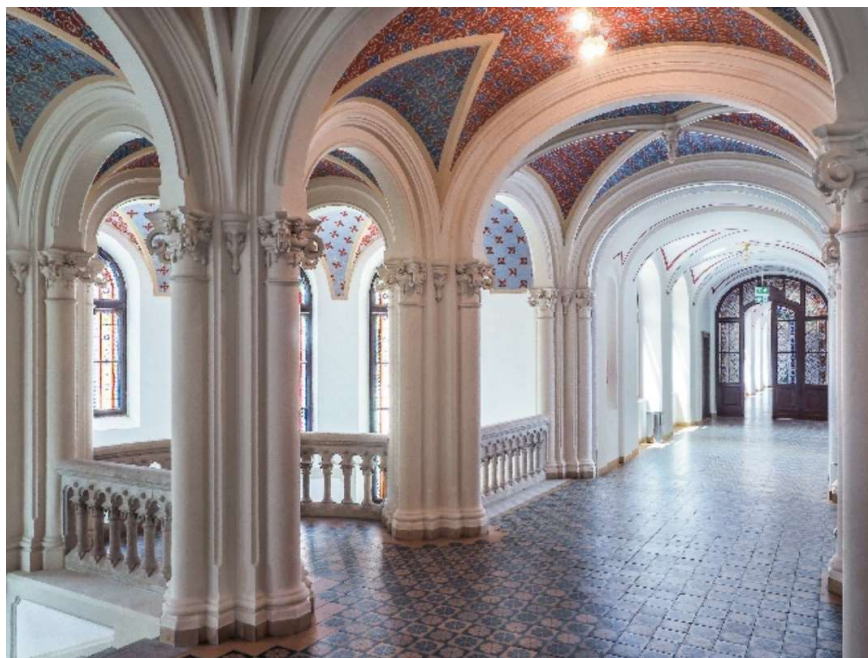

(fotó: Kecskemét MJV)

Kecskemét városa az új városháza felépítésére 1890-ben hirdetett építészeti tervpályázatot Lechner Ödön és Pártos Gyula építészek terve nyerte. A városházába a hivatalok 1895 nyarán költözhetek be, a közgyűlési terem 1897. decemberében avatták fel. Először a díszterem restaurálása, majd a városháza komplex felújítása készült el az elmúlt évtizedben.

A felújítás során a tartozékok, épületszerkezetek megőrzésére, restaurálására kiemelt figyelem helyeződött. A tetőn visszaállt az eredeti, színes cserepekből készült mintázat. Sor került a főbejáratí kovácsolt vas bejáratí portál, az ólomüveg ablakok és ajtók, valamint a díszműbádogos elemek, restaurálására, és ahol más lehetőség nem maradt, a rekonstrukciójára. A belső nyílászárók flóderezése, is megtörtént a projekt keretében. A díszítő festések restaurálása során eddig nem ismert díszítőfestéseket is feltártak. A generáltervezést az ABC Group Kft. és Fazakas Építésziroda Kft. konzorciuma végezte, a turisztikai fejlesztési koncepciót Virág Zsolt készítette.

Az elmúlt időkben a Városháza, Lechner Ödön különleges építészetének következtében fontos, népszerű turisztikai célponttá vált. Így az épület a beavatkozások eredményeként most már kettős funkciót lát el: a hagyományos hivatali rendeltetés mellett helyet biztosít a látogatók fogadására, az állandó várostörténeti kiállítás részére, kulturális-közösségi terek számára, és egyúttal a Lechner Kávéház létrehozására is. A várostörténeti kiállítás kilenc termen keresztül vezetí végig a látogatókat a város fordulatós történetén, bemutatva a város kultúrtörténetét, kiemelkedő személyiségeit, kulturális életének büszkeségeit. A kiállítási helyszínének szimmetrikus párjában időszi kiállítások rendezhetők.

(fotó: Kecskemét MVJ)

A kiállítások mellett a látogató egyúttal magát a városházát is megismerheti. A városházát bemutató vezetett séta útvonala a műemlék előcsarnokán, díszlépcsőházán halad végig, és a különleges dísztermet is részletesen bemutatja a Székely Bertalan-képeivel, a terem díszítőmotívumaival és a műtörténeti értékű berendezési tárgyaival együtt. A kiállítás felett kialakításra került egy önálló várostörténeti múzeumpedagógiai foglalkoztató terem is. Szabadon bejárható az épület császárfákkal is díszített udvara is. A városháza turisztikai kínálatát bővíti ki a Lechner kávéház kialakítása az épület városközpont felé eső sarkában.

(fotó: Kis Ádám, ÉKM)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága, a Díjbizottság javaslatára a Műemléki Világnap alkalmából

Példaadó Műemlékgondozásért Díjjal tünteti ki

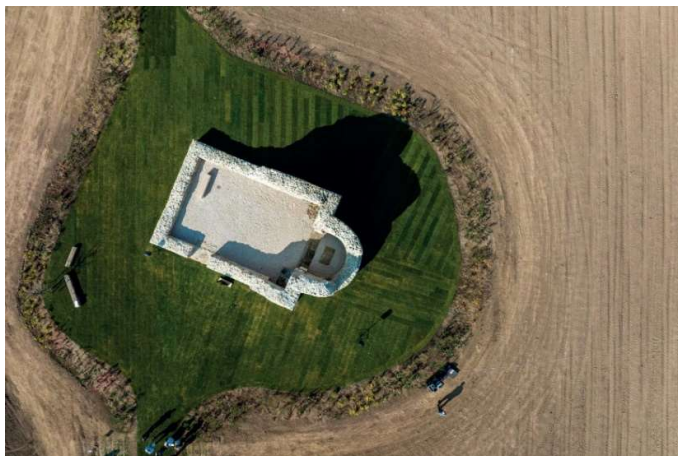
a Market Zrt Rom Vándor programját, elismerve a példa értékű társadalmi szerepvállalását, díjazva a program keretében megvalósított romhelyreállítások magas szakmai minőségét, a gondos műszaki és tudományos előkészítést és a minőségi megvalósítást.

„...A rom megkövült emlékezet...”

Műemlékállományunk talán legsérülékenyebb darabjai, ugyanakkor a Kárpát-medence egykori településszerkezetének sok esetben egyetlen ma is érzékelhető mementói középkori szakrális romemlékeink. A templomromok megőrzéséhez szükséges állagvédelmi feladatokhoz a legtöbb esetben sem anyagi forrás, sem szakterületi háttér nem áll rendelkezésre, miközben többszáz templomrom jelentős állagvédelmi beavatkozásra szorul, méltatlanul pusztul, fennmaradásuk veszélyeztetett.

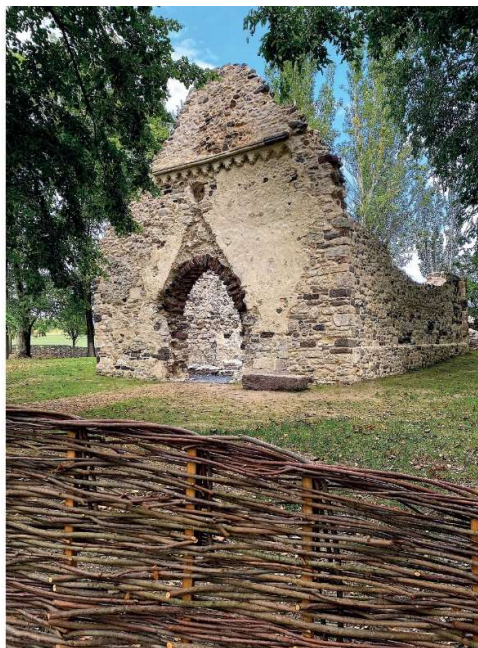
A MARKET ÉPÍTŐ Zrt, mint sikeres hazai építőipari vállalat néhány éve úgy döntött, hogy komplex vállalati társadalmi felelősségvállalási programot indít ezen emlékek megmentésére. A ROM Vándor program célja a jellemzően kisebb települések, községek külterületén meghúzódó templom- és kolostorromok megóvása, helyreállítása, konzerválása, valamint a környezetük megújítása. A program elsődleges célkitűzése, hogy minőségi helyreállítás által biztosítsa a romok autentikus, természetes szépségének megőrzését, a program keretében megvalósított beavatkozások visszafogottan hivatottak segíteni a megóvást, a biztonságos megtekintést és az értelmezés lehetőségét, miközben nem elnyomni, hanem megőrizni és felerősíteni kívánják a romok töredékességéből adódó „időtlenység” atmoszféráját. A vállalat nem csupán egy-egy emlék megmentését tűzte ki célul, de hosszú távú elhatározása, hogy évről-évre a kiválasztott helyszínek esetében a szakmai protokollok példászerű betartásával viszi végig a programba vont helyszínek helyreállításának tudományos és műszaki előkészítését, valamint a megvalósítás folyamatát.

Eddig két helyszínen valósítottak meg romhelyreállítást. Tök község határában álló középkori templomrom volt az első helyszín. A romot 2000 körüli millenniumi felújítások során az ÁMRK munkatársai kutatták és konzerválták, de az elmúlt 20 évben a karbantartása elmaradt. A 2022-ben átadott helyreállítás során a 13. századi egyhajós, íves szentéllyel rendelkező, kisméretű templom falait minimális hozzátétellel, elsősorban a környékből gyűjtött, bontott kövekkel, egészítették ki. A szintek tisztázásával kialakították a belső terepszintet, és a rom környezetének rendezése is megtörtént. Tervező: Mezős Tamás, környezet: Szilágyi Kinga

(fotó: Market Építő Zrt.)

A második Aszófő-Kövesd templomromjának helyreállítása volt, ami 2023-ban készült el. A kutatás eredményeként kiderült, hogy a 13. századi templom római maradványokra épült. Nemcsak a romok konzerválása történt meg, hanem a környezet rendezése is. Az előkerült egykori körítő fal nyomvonalát kézzel font vesszőkerítéssel jelezve mutatták be. Kutató: Rác Miklós, tervező: Kelemen Bálint

(fotó: Market Építő Zrt.)

Jelenleg is folyik két romemlék helyreállításának előkészítése, és újabbak kiválasztása.

(fotó: Kís Ádám, EKM)

MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG

SALGÓTARJÁN UTÁN - A 45 UTÁNI ÉPÍTÉSZETÜNK TÁRSMŰVÉSZETI ÉRTÉKEIRŐL

2024 - MÁJUS - 23. MÉM MDK WALTER RÓZSI - VILLA

Nemzeti
Kulturális
Alap

13.30 - 13.35	KÖSZÖNTÉS
13.35 - 13.45	A 2023-AS MÖLLER EMLÉKÉREM ÁTADÁSA
13.45 - 14.00	2024-ES PANTEON KIHIRDETÉSE
14.00 - 14.15	A KONFERENCIA FELVEZETÉSE
14.15 - 14.25	MÉSZÁROS ÁBEL - ÜVEGES KRISZTINA: 45 UTÁNI
	ÉPÍTÉSZETÜNK TÁRSMŰVÉSZETI ÉRTÉKEIRŐL
14.25 - 14.55	KOHUT - JANKÓ ANNA: ELTŰNŐ HÉTKÖZNAPOK - AZ
	ÉPÍTÉSZETI MURÁLIÁK SZEREPE A HATVANAS ÉVEKBEN
14.55 - 15.20	F. DÓCZI ERIKA: OLTÁRTÓL AZ ORGONÁIG. 1945 UTÁNI
	TEPLOMÉPÍTÉSZETÜNK ÉS A TÁRSMŰVÉSZETEK
15.20 - 15.45	KÁVÉSZÜNET
15.45 - 16.10	VÁRADI - TORNYES LAURA: GYŐR 45 UTÁNI TÁRSMŰVÉSZETI
	ALKOTÁSAIRÓL
16.10 - 16.35	BÓNA ISTVÁN: 45 UTÁNI FESTETT, VAGY SGRAFITTO
	ALKOTÁSOK RESTAURÁLÁSA
16.35 - 17.00	JANOTTI JUDIT: EGY TITOKZATOS HÁZ ÉRTÉKEI
17.00 - 17.25	KARLÓCAINÉ BAKAY ESZTER: LAKÓTELEPEK
	SZABADTÉRÉPÍTÉSZETE 1945-1990 KÖZÖTT
17.25 - 17.35	NAGY GERGELY DOMONKOS - VEÖREÖS ANDRÁS: FIATALOK
	A 45 UTÁNI ÉPÍTÉSZETÜNKÉRT
17.35 - 18.00	HOZZÁSZÓLÁSOK, VITA, ZÁRSZÓ

Konferenciafelhívás

Kiszínesedő népi világ

Népi épületek díszítőfestése

Az ICOMOS MNBE Népi Építészeti Szakbizottsága 2024. szeptember 26–28 között *Kiszínesedő népi világ – Népi épületek díszítőfestése* címmel rendezi meg a XXIV. Békési Népi Építészeti Tanácskozást. A konferenciát a népi épületek színeinek, díszítőfestéseinek feltárása, kutatása, restaurálása témában szervezzük. Várjuk előadóként mindazok jelentkezését, akik a témakörben új kutatási eredményeiket szívesen megosztanák a résztvevőkkel.

A rendezvényre 2024. május 21-ig várjuk az előadó-jelöltek jelentkezését a nepiepiteszet@icomos.hu címre, amely 1500–2000 karakteres, 2 fényképfelvételt is tartalmazó rezümé megküldésével történik. Az előadás-tervezetek befogadásáról 2024. május 25-ig értesítjük a jelentkezőket.

Mivel a Tanácskozást követően – hagyományaink szerint – az elhangzott előadásokból konferenciakötetet kívánunk megjelentetni, a jelentkező egyben vállalja előadásának írásos, 25– 40.000 karakter terjedelmű, 5–10 illusztrációt tartalmazó tanulmányá szerkesztett változatának 2024. augusztus 31-ig történő leadását.

Pályázati felhívás

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Népi Építészeti Szakbizottsága
pályázatot hirdet

A múltját őrző ház – 2024.

címmel

A pályázat célja a hiteles népi építészeti értékek továbbélésének segítése azon hagyományos népi építészeti emlékek példaképként történő széleskörű ismertetésével, ahol **a jelenkori használat, a hasznosítás, és a népi építészeti értékek megőrzése kiemelkedő színvonalon valósult meg**. A tájházak és bemutatóhelyek nem tartoznak ebbe a körbe.

A pályázatra védett műemlékekkel-, helyi védettségű épületekkel és semmilyen védelmet nem élvező, de értékes népi épületekkel egyaránt lehet nevezni. A pályázásnak nem feltétele, hogy a megvalósult állapot egy tudatos építészeti koncepció alapján jött-e létre, vagy a mindennapok változásainak folyamatában, egy új igény szerinti jó ízléssel történt átalakítással, berendezéssel alakult-e ki. Az elbírálás legfőbb szempontja, hogy a jelenlegi használat hogyan illeszkedik az eredeti funkcióhoz, illetve mennyiben segíti elő az emlék értékeinek védelmét - érvényesülését. Bírálati szempont, hogy milyen mértékben sikerült összhangot teremteni a történeti épület szellemisége és a kiegészítések között.

A múltját őrző ház-díj odaítélésére bárki tehet javaslatot a honlapunkon található adatlap kitöltésével:

http://www.icomos.hu/datas/multjat-orzo-haz/multjat_orzo_haz_adatlap_2024.docx

és a nepiepiteszet@icomos.hu címre **2024. május 21.** határidőig történő megküldésével. A javaslat megérkezését az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Titkársága elektronikus levél útján visszaigazolja. A kiírásnak nem megfelelő, hiányos, vagy határidő lejártá után érkezett javaslatokat a Bíráló Bizottság nem veszi figyelembe, azok anyagát nem őrzi meg, és nem küldi vissza.

A beérkezett javaslatokat az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Népi Építészeti Szakbizottsága e célra kijelölt Bíráló Bizottsága értékeli. A Bizottságban meghívott szakmai társszervezetek delegáltjai is részt vesznek. A Bíráló Bizottság a javasolt alkotásokat úgy terjeszti elő az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Vezetőségének, hogy döntését a XXIV. Békési Népi Építészeti Konferencián, 2024. szeptember 26-án nyilvánosságra hozhassa, s a Díjakat átadhassa.

A pályázattal kapcsolatos további információért kérjük írjanak nepiepiteszet@icomos.hu e-mail címre.

Idén is kérjük a műemlékvédelem minden barátját, hogy személyi jövedelemadója 1% - ával támogassa az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságot.

Elnevezés: ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület

Adószám: 18083897-1-43

Felajánlását köszönjük!

Az 1%-ról szóló kisfilmünket itt tudja megnézni:

<https://icomos.hu/images/videos/1szazalek.mp4>

**ICOMOS Híradó,
a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei**
Szerkesztőség: H-1113 Budapest, Daróczi út 1-3
Telefon: +36 70 709 0813, +36 30 439 2063
E-mail: secretariat@icomos.hu
Honlap: www.icomos.hu
Kiadja az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága
Felelős kiadó: Dr. Nagy Gergely

HU ISSN 2062-4964 (Nyomtatott)

HU ISSN 2062-4972 (Online)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság egyéni és jogi tagságával járó előnyök:
- informáltság a műemlékvédelem hazai és nemzetközi híreiről, eseményeiről, pályázatairól, ösztöndíjairól, stb.
- az ICOMOS elektronikus körlevelek, az ICOMOS honlap (www.icomos.hu), az ICOMOS Híradó és az ICOMOS News/Nouvelles ICOMOS révén
- ingyenes vagy kedvezményes belépésre jogosító tagsági kártya a világ számos múzeumába, műemlékébe, romterületére
- az UNESCO/ICOMOS Dokumentációs Központjának szabad használata